

Patweefchu Awise.

Nr. 44.

Zettortdeenâ 3. Novemberi.

1860.

Wissaugstaka Keisera gramata.

No Deewa scheblastibas

Mehs Aleksanders tas Obtrais,

Keisera un Patwaldinecks wiffu Krewu, Pohlu Rehnisch, Binnu semmes Keelwirfts 2c. 2c. 2c.

Wissuspehzigam Deewam sawâ ne-isdibbinajamâ prahâ vatizis, Muls geubti peemeleht. Mums irr panehmis Mulsu no wiffas firds mihtotu mahti, Keisereeni **Aleksandru Weodorowu**. No ta laika, tad Deews Winna panehme Sawu laulatu draugu, to nepeemiristamu Keiseru, Mulsu tehwu, behdiga un weenumehr firgdama, Winna dshwabas spehls sustin sudde, un sawu firdsmihlaku widdi, tas Binnu karsti mihtlejuschi, Winna schodeen, tanni 20tâ Oktoberti Sawu tizigu un schlihtu dwehsele swehtrâ meerrâ un freistigâ zerribâ pawehlejuse ta Kunga rohkâs, tas weenweenigi spehji paslbt un atmalstahst kristigas firds tiklumus. Mulsu no firds mihtotu mahti lihds ar Mums apraudadami, Mulsu ustizigi appaktschneeki ar to eepreezimasees, ta Winna scho pasauli atstahdama, wissaugstaka debbes tehwa slehpi hauda to ne-isteizamu preeku un mihtschigu dshwofchannu.

Dobts Jarstojê Selâ, tanni 20tâ Oktoberti weentubstiohts astonsimts un sechdesmitâ gaddâ pehz Kristus peedsimstchannas un Mulsu waldischannas festâ gaddâ.

Appaktsch scho gramatu Keisera Majestete ar sawu wissaugstaku rohlu rakstijuse.

Aleksanders.

Awifchu-sinnas.

Gistreibern walfts. Wiffi pilfati pa scho leelu walsti ar preeku fanehmuschchi sawa Keisera scheblastibas gramatas, tas sawai walstei atwehl, jaunas rektes un leelaku brihwestibu. Wakkarôs pilfatu nammus ar swezzehm un lampahm gaismofuschchi, sawu preeku gribbedami parahdiht. Tiklai Unguru Bestes leelâ pilfatâ gaddijuschees aplami blehnu darritaji, tas pulkâ fametjuschees, lohguê isdauffjuschchi un tâ darrijuschchi, ta saldteem ar bajonetti bij ja-eet wirsâ. Gsoht 30—50 eewainoti un kahds pahris nokauts tappis.

Italia. Siziliâ un Neapelê taggad ar zeddelehm ja-isteiz, woi gribboht pee Italias leelas walfts, appaktsch Wiktorâ Emanuela waldischannas peeturretees jeb nê. Tâ rahdabs, ta tik ne wiffi

to gan gribb. Tâ ta tas buhs sinnams, Rehnisch Wiktorâ Emanuels tuhda pats ee-ees Neapeles pilfatâ un to waldischannu usnemê. Garibaldi tad gribb zelt par wissaugstaku karrâ-leeklungu jeb Marschallu, bet fakka, ta schis tahdu gohdu ne gribboht un ais-eeschoht masâ fallâ sawâ muischâ dshwoht. Pa tam kausjabs ar Rehnina Prantscha pulkeem, un jebfchu taggad Sardinjeru karrâ-pulki Garibaldâ laudim peegahjuschchi paligâ, tad tomehr Franzis wehl tik sipri turrahs, ta nezil ne warrejuschchi tam padarriht. Urrî semneeki kalnôs zellahs par sawu wezzu Rehinu, un kahdu Garibaldâ pulku gluschchi fakahwuschchi. Turprettim schinnis deenâs pee Teanas kahds Prantscha karrâ-pulks no Garibaldâ un Sardinjereem fakauts tappis tâ, ta 500 fanemti tappuschchi, 8 nokauti un 20 eewainoti us

plafcha paliklufchi. — Uwises raksta, ka ne palikloht bes larra stary Gistreibereem un stary Sardinereem, jo abbi us to taifahs gattawi ar wiffu spehfu.

— 8.

• Wehl par wehrgu buhshann.

Zubfu raksta par wehrgu buhshann islawijis (Nr. 43.), mihl draugs - e, atgahdajohs fo Wahzsemme peedshwojis. Kiffing è primo maltiti ehdoht pee galda, fur kahds simts lungu, zeenmahtu un preileenu no semnu semmehin ildeenas ehde, mannim gaddijahs pa kreisu rohlo sehdoht pufsmuhsha lungs, vatunishâ waigâ, kas ar manni usfahze wallodu par scho un to, ka jaw sweschineeks; un schis mannim gan labbi patikke, jo gudri runnaja. Kad dabbuja dsirdeht, ka es nu tillai atbrauzis un wehl ne sinuaju, kâ Kiffinges awota uhdens jabruhke, tad pazehlahs no galda un no sawas istabas atneffe grahmatu, teildams: „Islasfeet to, tad sinnafeet darriht; jo dakters Wallin të itt wiffu flaidri istahstijis.“ No sirds pateizu par tahdu laiwignu prahtu. Ohtra rihtâ pee awota redseju scho wihru staigajaw, un kad gahje dsert, tad brangi kâ lungs isgehrbis itt melus Rehgeris peenneffe glahst awota uhdens un schu lungu apdeeneja. Nu manni, ka effoht no Amerikas, un schis winna wehrgs. Klauschinajis dabbuja dsirdeht, ka baggats faupmannis amahjis no Brasilias leela pilfata No-de-Janeira. Ar winnu nelo ne draudsejohs, jebchu gan mahjoja mannai mahjai teescham prettin; tillai redseju, ka ildeenas Kattolu mahitajis pee winna eegahje un allasch lahdu fluidu woi wairaf pee winna palikke. Kad par lahdu neddeku to grahmatu biju islawijis, tad pee winna nogahju un ar leelu pateizibu to atdewu. Rabprahit gribbeju sinnaht, lahda dsihwe tur tai sweschâ, karstâ, baggata semme, un wiswairaf, kâ tur eet teem, kas no Wahzsemmes laudim turpu eet us mestees, un atkal kâ ar Rehgerem. Wusch no wiffas sirds noscheshloja sawus tuntas-brahkus, (jo pats bij Wahzsemme dsimmis un audfis), kas turpu eet usmestees seelôs meschôs un tahdâs weetas, fur us simts werstu daschdeen nekahda zilweta naw. Semme gan effoht parleeku angliga, bet to tas tur palibds. Rabbaga nefaprascha usmetteji us ta leela garra zekka pa Wahzsemmi, Belgiu jeb Sprantschu semmi un juhru eedani no wiffineekeem un fuggineekeem tohpohit jaw tâ peekrahpti un laupiti, ka tee, kas us zekka ne nomirft, atnahfoht Brasiliâ woi gluschu nabbagi, — un tahdeem tur japaleefoht webrgeem libdfigi, — woi teem tillai mas wehl pee rohlas, un nu wehl ja-eet ar feeru un behrneem dauds simts werstu sweschâ semme weetu melletees, fur patihl usmestees. To atraddu-

schu, lai nu schee no zekka nowahrdsnati laudis tai lohiti karstâ neweffeligâ semme dsihwo appalisch pilikas debbes, jeb teitim, lamehr leelo meschu, fur zilwetu kahjas warrebuhit wehl naw staigajuschas un plehsigi swehri daufahs, pataifa par libdumu un arreamu semmi, un ustaisa mahju. Mas to effoht, kas schis behdas un scho grahnu darbu warroht pahzeest. Paleefoht weens pallak ohtra flims, ne dakters, ne sahles ne effoht dabbujami, — mirstohit gan ar sehrgahm, gan ar baddu, pirms eespehjuschi dsihwi eetahst, un tillai mas to effoht, furxeem isdohdâhs eedshwotees. Un ir tad tur dsihwo kâ tuffness, kâ weentuki; jo kas tur dohs zekus un spehfu sawus laufauglus aiswesti til tahdu us pilfatu! Nahloht dauds no teem atpalkaf us pilfatu ubbagodami, un nu teem pobsta dsihwe, ja fungi ne eeschehlojahs, ne samett naidu un tohs ne fuhra atpalkaf us Wahzsemmi. Bet to nu të fahst; jo aiseijohit Wahzsemme wiffu manni, nammu un grunti bij isdewuschu, zeredami leelu laimi panahst islawera Amerikâ. — Af, kalabbad laudis ne gribb buht ar meeru ar to, fo pats Deems teem dahwanajis mihlâ tehnu-semme! Kalabbad aplam tizz wiffadeem wiltineekeem, kas nahl un teem eestahsta un cemuffina wiffadus mellus!“ — Tâ stahstija un smaggi nopuhahs.

Nehmohs teit: „Bet ir juhs, zeenigs lungs no Wahzsemmes turpu atsgahjuschi un paschi teifuschu, ka labbi gahjis un par baggatu wihru paliklufchi?“ — Alteize: „Zitta leeta! Nisgahju 18 gaddus wezs, labbi sfoblehts, no sawa tehwa fuhtihst faupmannu ammatâ mahzites pee lahda sinnama, gohdiga, leela faupmana. Schis kâ tehws manni usnehmis, turreis, ismahijis, gohdigi esnu klausijis, sipri strahdajis un Deems lungs manni swehtijis, ka pascham nu sawa andele, un 4 Rehgeri manni fullaini, kalpi un man arri Rehgeru kalpones.“ „Woi tâ! Tad luhdsu, mannim gan arri teifseet, kaddi schee zilweti, un kâ tad eet ar scheem Rehgerem pa Brasiliu?“ — „Ro tad par scheem lohpeem warru teit!“ Schis wahrds mannim gahje zaur wiffseem kauseem, un winnam sihwi ilgi stahstijohs azzis! „Wischehlojeetees, lungs, lahdu wahrdi juhs islawuschu!“ „Lohpi?“

Rahmâ prahatâ atteize: „Juhse effect par scho wahrdi pahrbihjuschees? Tizzu, — jo juhs schohs Rehgerus ne pasibsteet. Bet es winnus, 18 gaddi ar winneem dsihwojis, flaidri sinnu un jums apleezinaju pehz taifnibas, Rehgeri naw nekahdi zilweti, bet lohpeem lihdsig!“ — Manniju gan, ka ne teize ne par garra laifu, nedi par smeeklu, bet no wiffa prahta. Tad winnu fagrahbe pee wirfrohlas un fazziju sirdi kufinahst: „Zeefungs! Nu jums mannim arri ja-eerahda, fo juhs nupat isteifuschu; jo to ne warru tizzeht, — nedi arri

tizzu, la juhs bes stinas un tif ta teifuschi scho grubtu wahrdü.“

Winsch manni uslnhofjis un affaras ozzis mannijs, laipnigi teize ta: „Ka es ne esnu nekahds rasbaineels, nedf lauschu ehdejs, nedf nabbaga wehrgu mohzitajs, to juhs gan rediejuschi pee manna melna sullaina, un fa es kattoku mahzitajam ikdeenas leeku atmahft, lai mahja un freisti mannu wehrgu; jo es winnu miehle un labprahb par zilweku gribbu padarriht. Winsch mannim S gaddi itt ustizzigi kalpojis un manni fa funnihts miehle. Bet kas lohps, tas lohps! Ne gribb un ne gribb freitigu tizzibu peenem; turrahb prettinn un pee saweem wezzeem mahneem, so pats ne sinn ne isteift, gribb valist. Ko lai daru ar tabdu lohpu! Winnam wefchlichu, fa winnu pawiffam aisdilbschu prohjam. Siannu, tad winsch padohfees fw. freitibai. Jo schi ta leelala sohdiha, ar fo sawus Nehgerus warru apdraudeht. Ar scho wahrdü es winnus allasch sawaldu, kad traagalwigi un besgohdigi paleef; jo par pehreenu mas fo rehkina! Deesgan esnu redsejis, fa brangi nopehrti, pazekahs, nofrattahs fa furs bluffas jeb pehreenus, un paleef wehl jo nikkegi!“ — Teizu: „Tas gan no tam, fa nabbaga wehrgus zeetfirdigi lungi par dauds dausa un perr. Gepehrtis strgs no pahtagas dauds ne bibstahs, jeb paleef jo stuhrgalwigs, ja winnu kappu. Deemischeht dferdam un lassam, zil schee nabbagi tohp mohziti un neschehligi turreti!“

Kungs teize: „Woi to wiffu tizzeet? Juhs gan arri lassijuschi to islawetu leelu garru grabmatu, „Tehwa brakta Tohma buhdinu,“ fo tas pahrgudrais feewischkis nandu gribbedams nopelnicht farastijis, Nehgerus par engeleem un winnu lungus par welleem isteifdams! Wiffadas pasallas un melkus itt schegli iststahitjuse, lai tif patihl lassihb un grabmatu pehrt. Ja juhs paschi Amerika buhtu bijuschi, tad paschi apleezinatu, fa leela pulka gan gaddahs ir tahdi besdeewigi Nehgeru lungi, kas sawus wehrgus mohja, bet tikka retti. Paschi warreet sawrast fa melli. Ja juhs wirkuschi par 500, jeb 1½ tuhst. Dahideru kahdu strgu, jeb kahdu dahrgu lectu, woi juhs tad paschi tibschu to nizzinafeet un ar to ta dariseet, fa tai ahtri janonihft, jeb paleef ne zil wairf wehrtu? Ja juns jauni dahrgi fwahrki, woi tohs tibschu saplohnsfeet? woi gohdam ne turreseet un labbi ne liffeet puzzeht, lai ilgi pastahw? Nehgeru wehrgi irr lohbi dahrga prezze (!), kas grubti dabujama. Ta sawarga ar lectu sinnu. Jo Gulenderu fuggi wakte juhrmallas, ne wehle Nehgerus atwest un tohs sohda itt neganti, kas no Amerikas Nehgerus atwedd. Ja tahds wehrgs paleef flistaks, tad pujs nandas, ja mirsi, wiffa leela nauda pagallam. Tadeht wehrgu turretaji ta

jaw ne darra wis, fa tas feewischkis tur fa wa pasalku grabmatu rakstijis par Nehgeroem.“

„Kui Deews dohd, fa juhsu tairuiba un nabbaga wehrgoem itt nefur par daudi ne darritu. Teem bes tam jaw grubti deesgan, no miehlas tehnu-semmes, no miehakeem atschikti, fa lohpi pahrdohiti, kalpinateem tapt! Arri tizzu, fa juhs pats labbais kungs saweem wehrgoem. Ja un tahds pateesi effect, — fa tad juhs scho grubtu wahrdü mannim warrejuschi teift: Nehgeri naw nekahdi zilweli, bet lohpi, un tadeht tee sawu grubtu listeni paschi ne manna, arri zittadi naw turrami, fa ar winneem tohp darribts. Ka tad nu winni warre buht lohpan libdligi? Jo Nehgeroem jelle fa ikfarann zilwelan, ir gudrs prahts, zilwela firds, prahtiga dwehsele, peederriku miehlestiba un itt wifs, fa jaw Abdama behrneem? Tadeht tee arri jazeem un jatur fa zilweli un brakti un ne fa lohpi.“

„Woi tad juhs schohs sinnet?“ atbildeja kungs pasmeedamees. „Irr gan no zilwela ziltts un Abdama dfinnima. Bet fw. Bibbels sinnadami, gan arri sinnafeet, fa kama lahsti us teem gull, un tif dauds tuhstuschu gaddu us teem gulleddami, tohs nospeduschi lohpu kabrtä! Palistuschu lohpu kabrtä — Oranqutangi! — ne zil labbati par scheem seeleem mescha-ehrneem!“

Al zil mannim schis wahrdü firdi kehrah! — Pözehlohs un gribbeju aiseet prohjam; jo fo ar tabdu wehl dauds runnah! Bet manni miehli luhdse, palist wehl kahdu briedi; jo israhdischpoh mannim, fa teefa. Tahdus brikmanus gan gribbeju dferdeht. Palistku un klausjohs. Kungs nehuahs teift: „Lai juhs, zeem. mahzitajs, ne tizzeet, fa itt par negohdu eedrohschinajees ar juns tif ta aplam runnah, man pehz tairuibas sawalka, ta to lectu rahddams: 18 gad. esnu wehrgus pats turrejis, un pee mums, ir Widdus — un arri Seemel-Amerika reisdams tohs tur deesgan redsejis. Tohs itt skaidri sinnu. Irr gan zilweli; bet no itt sawadas fuggas un itt semmas zilwela kabrtas, ar Giropeereem ta libdsinajami, fa staltais jahjamais strgs ar mulka kuhtru ehseka-lohpu. Ne pilnigi ta. Jo kad strgu-ehrselis ar ehsetu-kehwi apeeschahs, tad peedsinst muhlehselis, lohpinisch dauds staltaks un labbals par paschu ehseka-lohpu; bet ja Giropeeris jeb no zittas tautas wirs ar Nehgeroem dsemde behrnus, tad tee irr tee flistaki zilweli, dauds niknaki par Nehgeroem, pilni ar Giropeeru un arri ar Nehgeru nikkeem un flikkeem, bet ne ar to labbumu, kas abbeem firdi un garrä. To juhs warretu redseht ikdeenas Amerika. Tahdus neweens ne eeredf, un gan sinnafeet fa tur eet tais Amerikas walstis, fur tahdeem laudim wirfrohla un fur tee walda. Wuhju Nehgeri dauds labbati par scheem. (Curlikam heigums.) S-3.

Wissjaunatas sinuas.

Sihna. Sprantschu un Calenderu karrapulki 10tä un 11ä Augustä kähwuschees ar Kinesereem un tohs speeduschu atpakkal; 17tä Augustä taifjuschi tiltu pahre Peijas uppi un gahjuschi pahri. jebfchu eenaidneeki neganti schahwuschu. 21mä Augustä panehmuschu niknä kauschanahs stipro krepustu Taku. 200 Sprantschi un 250 Calenderi un 1 wirfneekß noschauti. Kineseru leelo Generali un 1000 soldatus krepustä atradduschu noschautus. Tee zitti krepusti un semmes gabbals lihds Dintsinas pilfatam ar 100 leeleem-gabbaleem padeweess. 28tä Augustä fahkuschu meera labbad farunnatees. Sprantschi un Calenderi griibboht, lai eenaidneeki teem ismakfa leelu nandu, ko ar to karru effoht istehrejuschi.

Italia. Til ne iddeenas Sardinjeru karrapulki un Garibaldi's ar Neapeles Kehnina pulkeem kausjabs pee Kapuas, Gariglianas uppes un Sardinjeru kuggi taifahs Gaetas stipru krepustu bombardeereht, bet Napoleons to Sardinjeru Admiralam aisleedfß. 17tä Oktoberi pee Gariglianas itt nikni 6 stundas effoht kähwuschees, Sardinjeri fakauti un teem 6 leeli-gabbali un dauds saldatu panemti tappuschu. Apennin kalnu semneeki uszehlahs un sawam ihstam Kehninam eet paligä. Pa tam pa Siziliyas un Neapes walsti til ne wissi ar zeddelehm isteikuschu, ka Wiktoru Emanuelu griibboht un aizinajoht par sawu Kehninu, un schis nu pats ees us Neapeles pilfatu, fur taifahs wittun ar leelu gohdu un preeku usnemt. Bet papreeksch winafch ar wissu spehku griib usgahstees us Kehninu Pranzi un to salaut. Kapuas pilfats tohp bombardeerehts un ilgi ne warrefchoht wairf turretees. — No Turines raksta, ka 21mä Oktoberi no Kapuas isnahkuschu wirfneeki farunnatees par Kapuas padohschanohs. Ne warroht wairf turretees, jo Neapeles Kehnina Brantscha karrapulki aiswilfuschees us Gaetas pussi, un ir te tam wairf ne effoht schaujama pulwera deesgan. Pahwests no Hohmas tam to effoht fuhtijis. 22trä

Oktoberi Kapuas pilfats Sardinjereem padeweess ar 5 tuhkt. karru-wihreem. Scheem eerohfshus atnehmuschu un tohs noweddufchu us Neapeli. — Sakka, ka Neapeles Kehnina spehks nupat gluschi fakauts un Sardinjeri dauds saldatu leelä kauschanahs sanehmuschu. Tad nu gan buhs beigts ar nelaimigu Kehninu Pranzi. — Sardinjeri un Gistreikeri taifahs ar wissu spehku un steigshanohs us karru. Gistreikeris gan apsohltjees zitteem waldineekeem, ka pats karru ne fahfchoht, un zitti waldineeki gan peeteikuschu Sardinjerim, lai paleef meerä; bet tä rahdahs, ka wiswehlaki pawaffarä deemschehl atkal itt breefmigi karruhß Venezias labbad, ko Italeeschu ar warru griib panemt. Sakka ka bihstahs, ka Napoleons atkal eefchoht Sardinjerim paligä. Bet lai tad Deews pasfarga no wehl leelaka karru. S—j.

Sluddinaschanas.

No Grenwalstu Krohna pagasta teefas teef wisseem pee tabm Krohna - muischabm Leelas-Widrikumuischas, Grantelumuischas, Grehnwalstumuischas, Sohdumuischas un Emburgas, Sahles-Meschakungamuischas peederrigeem pagasta-lobzekteem no wibrifschku un seewischa kabrtas, kas, weenaiga, ar jeb bes passchem, ahrußs sawa pagasta dshwo, zaur scho teefas sluddinaschanu paweblehts, sawu lihdschinnigu peederritu saweem pagasteem par **Mahrtineem 1860 atfaziht**, sawu pahrraktischam pee zittas draudies isdarriht un tahs peellahjigas usnemshanas-sibmes lihds 2tram Webruari 1861 pee schibs Grenwalstu Krohna pagasta teefas nodobt, jo kas scho paweblefchanu ne ispidihß, par Jurgeem 1861 tiks zaur teefas pagabdashchanam peespeerts, sawä lihdschinniga pagasta deeneßta eestabt. 1

Sabli, tannü 7tä Oktoberi 1860.
(Nr. 968.) Pag. wezzaf.: Jakob Plohssteneek.
Krohna teefas sribw.: Unbehaun.

Rakti no 22tra us 23schu Oktoberi Bauflas Pilsmuischä frohdstneekam **Geddertam Zfinam** no steddeles isjants brubus 7 gaddu wezs srgs ar masu bleffi un baltabm pallat-lahjahu, 65 rubl. webrts. Kas par tam skaidru paraddischam dohd pee Pilsmuischas pagasta teefas, dubbubs 10 rubl. pateizibas nandu. 1

B r i h w d r i e k e b t.

No juhrmallas-gubernements augstas waldischanas puffed: Collegienrath G. Blaes. Senior. Jelgawä, lat 31. Oktoberi 1860.
No. 183.